

GJUHA E URREJTJES NË BALLKANIN PERËNDIMOR MAQEDONIA E VERIUT

—
SEAD DZIGAL
VESNA NIKODINOVSKA

Autorë: Sead Xhigal dhe Vesna Nikodinovska

Eksperte e metodologjisë së hulumtimit: Snezhana Milivojeviç

Redaktor dhe ekspert i metodologjisë së hulumtimit: Stefan Janjiç

Botues: Instituti për Studime të Komunikimit (ICS) dhe
Instituti për Diversitet në Media

Rrjeti i Diversitetit 2.0 - RDN 2.0 u themelua me qëllim që të ndikojë në nivelin e përfaqësimit të temave që lidhen me përkatësinë etnike, fenë dhe gjininë në media në Ballkanin Perëndimor. Partnerët e projektit janë Instituti për Diversitet në Media, Instituti për Media në Shqipëri, Qendra për Gazetari Hulumtuese, Qendra për Gazetari Hulumtuese Mali i Zi, Rrjeti për Profesionalizimin e Medias në Evropën Juglindore, Kosova 2.0, Instituti për Diversitet në Media Ballkani Perëndimor.

Funded by
the European Union

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Ky botim financohet nga Bashkimi Evropian, Fondi Ballkanik për Demokraci, projekti i Fondit Gjerman Marshall të SHBA-së dhe Ministria e Punëve të Jashtme e Mbretërisë së Norvegjisë. Përmbajtja është pikëpamje e autorëve dhe Rrjetit për Diversitet 2.0 dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian, Fondit Ballkanik për Demokraci, projektit të Fondit Gjerman Marshall të SHBA-së dhe Ministrisë së Punëve të Jashtme të Mbretërisë së Norvegjisë.

Reporting
Diversity
Network 2.0

GJUHA E URREJTJES NË BALLKANIN PERËNDIMOR MAQEDONIA E VERIUT

SEAD DZIGAL
VESNA NIKODINOVSKA

PËRMBAJTJA

5	HYRJE
6	QASJA METODOLOGJIKE
7	NARRATIVAT DHE NËN-NARRATIVAT
8	Analiza sasiore
8	Narrativat mbi seksizmin, ngacmimin seksual dhe mizogjininë
9	Narrativat e urrejtjes etnike dhe racore
10	Narrativat kundër kundërshtarëve politikë ose ideologjikë
11	Narrativat e urrejtjes kundër pakicave seksuale
12	Analiza e sentimentit
13	Analiza e dukshmërisë
14	ANALIZA KRAHASUESE
15	VEPRIMET PARANDALUESE DHE EX-POST PËR TË LUFTUAR NARRATIVAT E URREJTJES DHE DIZINFORMIMIT NË VEND
16	PËRFUNDIMET

1. Hyrje

Gjuha e urrejtjes në Maqedoninë e Veriut është një fenomen kompleks që përhapet lehtësisht në të gjitha pjesët e shoqërisë, kryesisht përmes mediave lokale dhe platformave të mediave sociale.¹ Pluralizimi i mediave dhe disponueshmëria e mjeteve digjitale për komunikim masiv, kombinuar me nivelin e ulët të arsimimit dhe shkrim-leximit mediatic,² kanë rritur ndjeshëm rreziqet dhe efektet negative të gjuhës së urrejtjes dhe formave të tjera të diskurseve diskriminuese.

Gjuha e urrejtjes ka rrënjë të thella në shoqëri dhe është zhvilluar në një periudhë më të gjatë me dukuri dhe dinamika që varen nga faktorë të ndryshëm shoqërorë dhe rrethana politike. Manifestimet e saj varen nga kultura politike dhe mediatike lokale. Në këtë kontekst, mund të vërehet se Maqedonia e Veriut nuk ka një histori të mirë të procesimit dhe sanksionimit efikas të rasteve të ndryshme të gjuhës së urrejtjes. Në dekadën e kaluar, diskurset e urrejtjes dhe diskriminimit janë regjistruar kryesisht në komunikimin politik, marrëdhëniet ndëretnike dhe ndërfaqetare dhe trajtimin e komuniteteve të marginalizuara, veçanërisht në bazë të orientimit seksual dhe diskursit kundër migrantëve. Gjithashtu, gjatë periudhës së pandemisë 2020-2022 për çështje të ndryshme që kanë të bëjnë me punën e institucioneve mjekësore dhe masat kundër COVID-it, ka pasur përdorim të shpeshtë të përmbajtjeve të urrejtjes ndaj punonjësve dhe institucioneve mjekësore. Normalizimi ende ekzistues i përdorimit të formave të ndryshme të urrejtjes dhe gjuhës diskriminuese ka rritur ndjeshëm ndikimin e tyre negativ në shoqëri. Është bërë gjithashtu një metodë e shpeshtë e komunikimit me kundërshtarët politikë dhe grupet shoqërore me qëndrime dhe opinione të ndryshme politike dhe ideologjike. Mund të shtohet gjithashtu se në Maqedoninë e Veriut përdorimi i gjuhës së urrejtjes jo vetëm që tolerohet por edhe inkurajohet nga partitë politike dhe mbështetësit e tyre, duke çuar në përkeqësim të dialogut publik, debatit politik dhe tolerancës në shoqëri.

Objektivi kryesor i këtij hulumtimi është që të ofrojë një pasqyrë analitike të diskurseve më të zakonshme të urrejtjes dhe diskriminimit të regjistruara në sferën publike në Maqedoninë e Veriut gjatë vitit 2023. Punimi do të analizojë shembujt e regjistruar në këtë periudhë dhe që kanë pasur ndikim të rëndësishëm në shoqëri. Qëllimi kryesor i hulumtimit është të sigurojë informacion dhe dëshmi të besueshme për t'iu qasur strategjikisht çështjeve të gjuhës së urrejtjes dhe intolerancës në Maqedoninë e Veriut. Do të identifikohen faktorët dhe ngjarjet që ishin gjeneruesit kryesorë të përmbajtjes së urrejtjes dhe diskriminimit, ndërsa narrativat kryesore të përdorura do të shqyrtohen për të shpjeguar dinamikën dhe efektet e tyre. Hulumtimi do të elaborojë objektivat më të zakonshme të përmbajtjes së urrejtjes dhe se si sulmet dhe fushata kundër tyre ndikojnë në komunikimin e përgjithshëm dhe marrëdhëniet shoqërore në Maqedoninë e Veriut. Qëllimi kryesor i kësaj analize është të përmirësojë të kuptuarit e propagandës që përdor përmbajtje urrejtjeje dhe modele të ndryshme komunikimi dhe të përmirësojë aftësinë e shoqërisë për të ndërtuar qëndrueshmërinë e qytetarëve, për t'u përgjigjur siç duhet dhe për të zhvilluar kundër-narrativa efikase që do të kufizojnë ndikimin e këtyre llojeve të përmbajtjes.

1. Baçovska, Jasna, Mihajlova, Elena dhe Shekerxhiev, Tome (2013), "Liria e shprehjes dhe gjuha e urrejtjes", Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë, Shkup, 2013.

2. Burimet, <https://osis.bg/?p=4243&lang=en>, dhe Snezhana Trpevska, (2020) "Harta e niveleve të edukimit mediatic në Republikën e Maqedonisë së Veriut te popullata mbi 16 vjeç", Instituti për Kërkime për Zhvillimin Social RESIS Shkup, Maqedonia e Veriut.

2. Qasja metodologjike

Materiali për këtë hulumtim përfshin raste të gjuhës së urrejtjes dhe përmbajtjes diskriminuese të regjistruara në sferën publike të Maqedonisë së Veriut gjatë vitit 2023. Ngjarjet të cilat patën prezencë dhe ndikim të konsiderueshëm në vend janë prezantuar, kategorizuar dhe analizuar. Ekzaminimi i materialit kërkimor përfshinte analiza sasiore, cilësore dhe diskursore të përmbajtjes së tyre. Rastet e mbledhura janë klasifikuar sipas llojit të urrejtjes, ndaj cilit grup apo individ është bërë incidenti, kush e ka kryer incidentin, si është emëruar grupi apo individ, në çfarë lloj media është identifikuar incidenti dhe cili ishte mbulimi i incidentit në publik.

Të gjitha rastet e regjistruara janë klasifikuar sipas shkallës për analizën e ndjenjave, duke i vlerësuar rastet nga 1 në 6, në varësi të nivelit të reagimit afektiv të vlerësuar, ose ndjenjës së shkaktuar nga ngjarja.

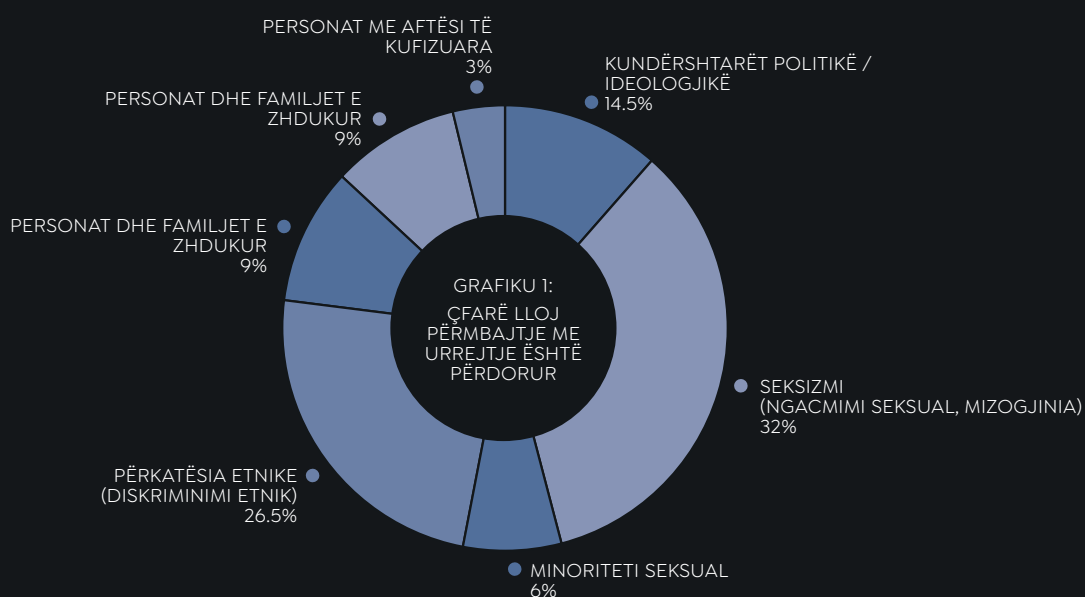
1. **Mosmarrëveshje** - Retorikë duke përfshirë mospajtimin me idenë në një nivel mendor. Sfidimi i pretendimeve, ideve dhe besimeve të një grupi, ose përpjekje për t'i ndryshuar ato.
2. **Veprimet negative** - Retorikë që përfshin veprime negative jo të dhunshme të lidhura me grupin.
3. **Karakter i negativ** - Retorikë duke përfshirë karakterizime dhe fyerje jo të dhunshme.
4. **Retorikë demonizuese dhe çnjerëzore** - që përfshin specifikimet e karakteristikave nënjerëzore dhe mbinjerëzore të individit/grupit të synuar.
5. **Nxitja e dhunës** - Retorikë që nënkupton shkaktimin e dëmtimit fizik ose dëmtimit fizik aspirativ.
6. **Vdekja** - Retorikë që nënkupton vrasjen fjalë për fjalë ose eliminimin e një grupi.

Duke përdorur metodën e analizës së diskursit, shqyrtimi i rasteve u detajua më tej përmes identifikimit të narrativave kryesore dhe nën-narrativave të identifikuara në këto raste. Gjithashtu, të ashtuquajturit ngjarje dhe faktorë nxitës u analizuan për të kuptuar përhapjen e tyre në media. Elementet vizuale nga këto raste janë analizuar dhe ndikimi i tyre është vlerësuar në kontekstet e veçanta të përdorimit të tyre.

3. Narrativat dhe Nën-narrivat

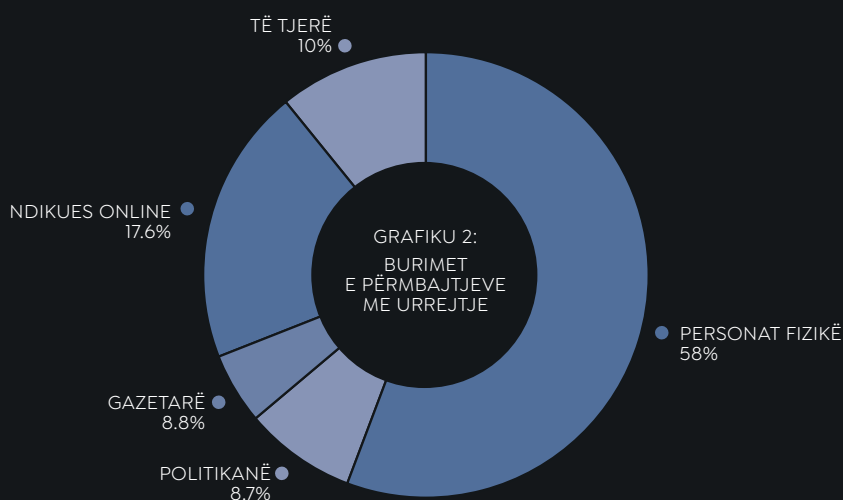
3.1 Analiza sasiore

Gjatë periudhës së vitit 2023 në Maqedoninë e Veriut janë identifikuar gjithsej 34 raste me ndikim me përmbajtje urrejtjeje dhe diskriminuese. Sipas frekuentimit të regjistruar si dhe shtrirjes/mbulimit dhe veprimit të audiencës, ato patën ndikim të rëndësishëm në media dhe sferën publike duke shkaktuar komente, debate dhe reagime të shumta. Numri më i madh i rasteve të regjistruara ishin përmbajtje urrejtjeje në rastet e seksizmit, duke përfshirë ngacmimin seksual dhe mizogjininë (32%), narrativat e urrejtjes mbi baza etnike (30%) dhe sulmet mbi baza politike ose ideologjike (14.5%).

Në një vështrim më të afërt të grupeve të synuara, rezultoi se 26.4% janë kundër grupeve të ndryshme etnike (etnisë shqiptare ose rome), 20.5% janë kundër komunitetit LGBTQ+, 17.6% kanë synuar kundërshtarët politikë dhe 9% mbi baza gjinore.

Për sa i përket burimit të sulmeve, më të shpeshtë ishin personat privatë me 58%, 8.7% ishin politikanë apo përfaqësues të partive politike, 5.8% ishin gazetarë apo profesionistë të medias dhe ndikuesit online me 17.6%. Shifra e fundit paraqet një rritje të dyfishtë si burim i përmbajtjes së urrejtjes krahasuar me raportin e vitit 2021.

3.2. Analiza e narrativave

Në këtë hulumtim, ne e përkufizojmë narrativën si “një raport logjik, koherent nga brenda dhe interpretim i ngjarjeve dhe personazheve të lidhura ose pjesëve të informacionit që ka kuptim për lexuesin/dëgjuesin”. Raporti do të përpikët t’i japë një kuptim më të gjerë historive dhe përmbajtjeve të regjistruara mediatike, duke i lidhur ngjarjet e veçanta me një kornizë semantike dhe narrative më të përgjithshme kolektive. Në shumë raste, narrativat e përdorura kanë strukturë më të thellë dhe elemente të nënkuptuar që duhet të zbulohen përmes një procesi analize në shumë nivele. Narrativat gjithashtu “përcaktojnë atë që është normale dhe çfarë është legjitime, si dhe kufijtë e asaj që është politikisht e mundshme dhe janë të lidhura fort me përpjekjet për të mbështetur, reformuar ose ndryshuar strukturat e pushtetit shoqëror dhe politik”.³ Në këtë hulumtim konceptet e gjuhës së urrejtjes dhe propagandës në media dhe komunikim janë aplikuar në terma më të gjerë sociologjikë dhe duke mos u kufizuar në konceptet e tyre ligjore/juridike.

a) Narrativa mbi seksizmin, ngacmimin seksual dhe mizogjininë

Krahasuar me raportet e viteve të kaluara është evidente se narrativat mbi seksizmin dhe temat që lidhen me ngacmimin seksual, çështjet gjinore dhe mizogjininë janë rritur në mënyrë të konsiderueshme.⁴ Arsyt kryesore të këtij procesi janë disa ngjarje politike në vend ku politikanet femra, personazhe publike, aktiviste qytetare dhe gra të tjera me ndikim, janë sulmuar mbi baza gjinore, por gjithashtu ka një tendencë në rritje të krijimit të një kulture maçoizmi për brezin e ri të përdoruesve online. Ky lloj i përmbajtjes me urrejtje mund të gjendet në platformat e mediave sociale, YouTube dhe podkastet lokale në Maqedoninë e Veriut, të cilat po bëhen gjithnjë e më popullore dhe me ndikim gjatë vitit 2023.

Një nga rastet më të spikatura nga ky grup ishte episodi i podkastit i publikuar nga Stefan Lazarov më 14 shkurt 2023 me të ftuarin e tij, gazetarin Dragan Pavloviç-Latas. I ftuari në këtë episod foli për eksperiencat e tij seksuale si i ri duke shkaktuar më vonë reagime të shumta se në episodin e podcast-it, ai promovoi sjellje të dhunshme ndaj grave. Pas një sërë reagimesh publike, Prokuroria Publike ngriti kallëzim kundër të dyve duke i akuzuar për “përhapje përmes sistemit kompjuterik, ide raciste dhe ksenofobike që nxisin dhunën ndaj grave dhe shkaktim të reagimit dhe ndjenjës së neverisë dhe ankthit në publik”.

“I pandehuri i parë, duke u shfaqur në një intervistë të botuar më 14 shkurt si një podcast në kanalën YouTube të të pandehurit të dytë, promovoi publikisht një akt dhune me bazë gjinore, duke evokuar kujtime të së kaluarës së tij të supozuar, pa shprehur dënim moral ose pendim, duke promovuar kështu me vetëdije të plotë sjelljetë tillë të dhunshme. I pandehuri i dytë, ndonëse ka qenë i vetëdijshëm për ndikimin e përmbajtjeve që transmeton, sidomos tek popullata e re, megjithatë nuk e ka ndaluar dhe as e ka ndërprerë bashkëbiseduesin, por më tej e ka shtyrë atë që me komente dhe pyetje të ritregojë ngjarjen e kontestuar”, Prokuroria Themelore Publike, Zyra në Shkup, Maqedonia e Veriut.

Autori i podcast-it, Stefan Lazarov, e hoqi episodin nga kanali i tij në YouTube,⁵ ndërkohë që gjykimi për këtë rast është ende në vazhdim. Megjithatë, një tjetër llogari në YouTube ka ngarkuar të gjithë episodin dhe ky kanal nuk është i lidhur me Stefan Lazarov. Ndaj të dyve Gjykata Themelore Penale në Shkup ka shqiptuar masë sigurie. Masa për Pavloviç-Latas është heqja e përkohshme e pasaportës së tij dhe ndalimi i përkohshëm i përmarrjes së aktiviteteve të punës në lidhje

3. “Të rrëfesh do të thotë të tregosh një histori, të tregosh ngjarje ose përvoja, qofshin të vërteta apo të trilluara. Të dy termat, narrativa dhe historia, përdoren në mënyrë të ndërsjellë kur ndajnë të njëjtin kuptim të përgjithshëm: zhvillimi i një rrëfimi ose tregimi i një historie nënkupton krijimin e personazheve dhe një komploti. Rrëfimet shpesh kombinohen elemente reale dhe imagjinare në mënyrë që ato të tingëllojnë si të besueshme, interesante dhe bindëse.”, Udhëzimet e metodologjisë së monitorimit.

4. Në raportin e vitit 2021 ishte i pranishëm në 7% të rasteve

5. <https://www.youtube.com/@LAZAROV1>

me krimin, gjegjësisht vendosja e ndalimit të paraqitjeve publike që nxisin përhapjen e materialeve raciste dhe ksenofobike. Lazaroviti i është caktuar masa paraprake ndalimi i paraqitjeve publike që promovojnë përhapjen e materialeve raciste dhe ksenofobike.

Në analizën narrative të tekstit, mund të vërehet se nuk kishte personalizim apo përshkrim të qartë, por ishte i dukshëm banalizimi i akteve të përdhunimit dhe seksit me person të mitur. Gratë portretizohen përmes shprehjeve nënçmuese (“e gjora”) dhe stereotipeve negative mbi bazën gjinore. Vëmendja që shkaktoi ky rast në publik, dhe fakti që u ringarkua dhe rishkarkua nga përdorues të tjerë dhe vazhdon të qarkullojë në mesin e përdoruesve në Maqedoninë e Veriut, tregojnë për një proces të vazhdueshëm të promovimit dhe krijimit të një lloji të ri maçoizmit tek anëtarët më të rinj të audiencës online, që inkurajon intolerancën dhe përpiqet të normalizojë poshtërimin në bazë gjinore.

Më 8 mars, në ditën ndërkombëtare të gruas, një grup protestoi në Shkup për të drejtat dhe solidaritetin e grave. Kjo pasoi me një marsh proteste para disa institucioneve shtetërore, duke kërkuar shtimin e të drejtave të grave në vend. Protesta pati një mbulim të konsiderueshëm mediatik duke përfshirë disa media televizive dhe online që raportuan për marshimin. Në njërin prej imazheve, një vajzë e re mund të shihet duke mbajtur një pankartë me citatin “Kisha Q...u!”, në gjuhën maqedonase. Imazhi dhe mesazhi i nënkuptuar që kritikonte kishën si një promovuese e shtypjes së grave, shkaktoi një sërë reagimesh në rrjetet sociale, duke përfshirë sharje të ndryshme. Profilët në rrjetet sociale të vajzës u shpërndanë masivisht në internet duke u bërë thirrje njerëzve që ta sulmojnë atë për fyerje të kishës dhe besimtarëve ortodoksë. Pas informacionit se kjo femër është e punësuar në organizatën qytetare Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut, sulmi verbal ndaj saj u intensifikua dhe u zgjerua edhe tek anëtarët e tjerë të organizatës. Në sulmet verbale të regjistruara, dominante ishin fyerjet vulgare mbi baza seksuale dhe rrëfimet nënçmuese ndaj grave. Është interesante të theksohet se edhe ky rast ishte i politizuar dhe i lidhur me marrëdhëniet ndëretnike me thirrje që protestuesit “të reagojnë kundër partisë kryesore shqiptare etnike në Qeveri, Bashkimi Demokratik për Integritet (BDI), në vend që të protestojnë kundër kishës dhe fyerjes së besimtarëve në vend”. Ky lloj sulmi buron nga narrativat e përbashkëta politike të opozitës aktuale se “organizatat qytetare për të drejtat e njeriut janë instrument politik i qeverisë (të udhëhequr nga socialdemokratët)”.⁶ Mund të shtohet se narrativat e urrejtjes nga ky hulumtim shpesh kombinonin lloje të ndryshme, duke zbuluar kompleksitetin dhe ndërlikimin e tyre, si në këtë rast ku mesazhet urrejtëse mbi baza gjinore kombinoheshin me narrativat politike dhe ideologjike.

b) Narrativa të urrejtjes etnike dhe racore

Numri i rasteve me narrativat urrejtëse dhe diskriminuese mbi baza etnike ose racore ishte 26.5%. Narrativat kryesore të këtij lloji janë formuar në bazë të përdorimit të stereotipeve negative dhe inkurajimit të intolerancës ndëretnike ndaj komuniteteve të tjera. Në shembujt e regjistruar, rastet kanë të bëjnë me komunitetet shqiptare dhe etnike romë në vend, me disa raste të ksenofobisë dhe racizmit ndaj migrantëve dhe refugjatëve nga Lindja e Mesme dhe Afrika.

Për shembull, në disa raste të ndara, dy përdorues të platformës X publikuan deklarata me gjuhë urrejtëse ndaj komunitetit rom, dhe mesazhet e tyre u shpërndanë dhe komentoheshin mes përdoruesve në këtë rrjet social. Në një nga postimet, një përdorues X “Justice Boy” komentoj raportin e lajmeve se romët etnikë kanë vështirësi për të marrë nënshtetësinë në Maqedoninë e Veriut, duke e krahasuar situatën me shqiptarët etnikë në vend (“Pse është problem të t’u japim shtetësi ciganëve, kur tashmë i kemi dhënë pasaporta gjysmë milioni shiptarëve?”).

Në një rast tjetër të gjuhës së urrejtjes, një postimi nga një përdorues tjetër i cili lavdëroi arritjet e ish-kryeministrit Zoran Zaev gjatë mandatit të tij, një përdorues në përgjigje të atij postimi e quajti Zaevin “Cigan nga Murtino”, duke përdorur vendlindjen e Zoran Zaev dhe emrin fyes për komunitetin rom, duke e krahasuar me këtë grup etnik në mënyrë nënçmuese.

6. Për shembull, https://twitter.com/Ele_Psk/status/1738266061953200508, “Ashtu është. Urania Pirovska nga Helsinki ka qenë çdo ditë në TV. Pas ardhjes së LSDM-së në pushtet, zëri i saj nuk u dëgjua fare me gjithë skandalet që ndodhën. Asaj i interesojnë vetëm të drejtat e njeriut si justifikim për të pështyrë mbi VMRO-në Faker”.

7. Burimi <https://is.gd/WoDNXk>

Në shumicën e rasteve, rrëfimet kundër etnive apo racave të tjera kombinohen me shprehje nënçmuese dhe fyese për grupe të tëra etnike apo racore. Narrativat bazohen gjithashtu në nënshtrimin etnik dhe kulturor, stereotipet negative dhe ndonjëherë dehumanizimin, që synojnë normalizimin e ndarjes, nënshtrimin, marginalizimin apo edhe dëbimit të këtyre grupeve etnike. Në disa nga rastet e regjistruara, u krijua një narrativë urrejtjeje mbi baza etnike rreth shprehjes “Qeveria e Shiptarëve”, e përdorur për të fyer pozitën dhe pjesëmarrjen e partive etnike shqiptare në koalicionin qeveritar. Kjo narrativë u përdor për të imponuar një perceptim se maqedonasit etnikë dhe partia LSDM u mbizotëruan nga anëtarët shqiptarë të koalicionit qeveritar (“A hyri LSDM-ja në qeverinë shqiptare?”⁸).

Krahas temave të debatuar intensivisht politike, narrativat kundër etnive të tjera ishin të pranishme edhe në disa tema të tjera të diskutimit. Për shembull, një narrativë e zakonshme ishte ajo që “shqiptarët nuk po paguajnë faturat dhe taksat”.⁹ Në një nga faqet lokale të lajmeve u publikua¹⁰ një artikull ku pretendohet se në Maqedoninë e Veriut nuk paguhen në vit rreth 100 milionë euro për faturat e energjisë elektrike. Financat e humbura të kompanisë elektrike, sipas shkrimit, janë ndarë nga pjesa tjetër e përdoruesve për të kompensuar këto humbje. Në foton e përdorur në publikim, është publikuar një shenjë e komunikacionit të fshatit Haraçinë, afër Shkupit, me popullatë dominuese etnike shqiptare. Për këtë mesazh u publikuan komente destruktive dhe fyese nga përdorues të tjerë (“Shpresoj të vdesin nga goditja elektrike”).

Realiteti kompleks socio-ekonomik i tarifave të faturave të paguara të energjisë elektrike në një komunë me popullsi dominuese shqiptare etnike u projektua për të gjithë grupin etnik dhe u përdor për t'i përshkruar ata si njerëz që nuk respektojnë rregullat bazë, ligjet dhe detyrimet qytetare. Rrëfime shumë të ngjashme të grupeve etnike që përshkruheshin si të pacivilizuara, të pazhvilluara dhe primitive, u zbuluan për komunitetin etnik rom. Këto narrativa përdoren për të justifikuar nënshtrimin ose marginalizimin e grupeve të tëra shoqërore, në këtë rast mbi baza etnike.

Një rast tjetër i ngjashëm në baza etnike ishte narrativa e identifikuar që citon se “partitë politike maqedonase ia dhanë shtetin shiptarëve”.¹¹ Shkak për këtë rrëfim ishte ndryshimi i emrit të një rruge në komunën e Çairit në Shkup në emër të një pjesëtari të luftëtarëve ballistë shqiptarë të Luftës së Dytë Botërore. Me këtë rrëfim qarkulloi njëfarë disfatizmi politik në sferën online, duke kontribuar në rritjen e polarizimit në komunikimin publik dhe në shoqëri.

c) Narrativat kundër kundërshtarëve politikë ose ideologjikë

Sulmet ndaj kundërshtarëve politikë dhe ideologjikë janë identifikuar në 14.5% të rasteve. Në shembujt e regjistruar janë përdorur teknika të ndryshme gjuhësore duke përfshirë fjalë fyese (tradhtarë, të degjeneruar nga komuniteti i tyre, armiq të popullit të tyre, etj.) dhe kërcënime, me qëllim shprehjen e neverisë ndaj individëve apo grupeve të synuara nga blloku i kundërt politik dhe ideologjik. Çdo kompromis, dialog apo falje është i dekurajuar dhe rrit polarizimin politik.

Në një nga rastet e regjistruara, një mbështetës i opozitës, në një rubrikë përdor mesazhe dhe fjalor të qartë dhe urrejtës, duke përfshirë: “bishë”, “gjakpirës”, “njerëz të çuditshëm”, “bushtër të frustruar”, “forcë djalli”, “gënjeshtarë”, “i sëmurë mendor”, “farë e sëmurë”. Autori, Jani Bojaxhi, i cili është drejtor i TV Alfa, si dhe profesor universitar, ka publikuar rubrikën ‘Mos e mashtrojmë veten, nuk ua falim’ në Nova Makedonija.¹² Në tekstin e tij ai bën thirrje për hakmarrje ndaj kundërshtarëve politikë.

“Unë nuk do të fal, dua t’i shoh ata të ankohen dhe të mallkojnë në tërbim. Unë dua të shoh nënat e tyre, motrat e tyre, gratë e tyre dhe vajzat e tyre duke vajtuar, duke grisur flokët dhe duke grisur këmbishët e tyre nga dhembja”.

8. Burimi <https://twitter.com/nedelkovskim/status/1623339449919627265> with 7,049 shikime).

9. Burimi https://twitter.com/Gerasim_mk/status/1664215925162229763

10. Burimi <https://pbs.twimg.com/media/Fxh7hO0XgAAmkFl?format=png&name=small>

11. Burimi <https://twitter.com/LynxMacedonica/status/1679187849474605069>

12. Burimi <https://novamakedonija.com.mk/mislenja/kolumni/da-ne-se-lazheme-jas-ne-prostuvam/>

Në një rast tjetër, analisti politik, shkrimtari dhe aktivisti qytetar, Ivor Mickovski, ka shkruar një mesazh në Facebook duke diskutuar për politikën e Qeverisë. Në të, ai kritikon punën e Qeverisë për disa çështje, duke akuzuar se vendi ka një qeveri katastrofike që nuk funksionon në interes të publikut. Qasja kryesore narrative është dehumanizimi i anëtarëve të qeverisë dhe partisë qeverisëse.

“Ju jeni një njeri i vdekur, një zombie në këmbë, i vdekur i gjallë që nuk ka të ardhme. Ju nuk meritoni asgjë përveç mallkimeve, urrejtjes dhe një përfundimi të mjerueshëm”.¹³

Pas incidenteve në rajonin e Banjskës në Kosovë, në shtator të vitit 2023, ministri i Punëve të Jashtme, Bujar Osmani, deklaroi: “Nëse vërtetohet se Serbia është e përfshirë në një farë mënyre në sulmin e armatosur në Kosovë, Maqedonia duhet të heqë dorë nga anëtarësimi i saj në nismën Ballkani i Hapur.” Pas kësaj, ai dhe kolegët e tij shqiptarë etnikë në qeveri u quajtën me emra nënçmues dhe u akuzuan për mosbindje ndaj kryeministrit (maqedonas etnik) Dimitar Kovačevski.¹⁴

Narrativat e përhapura të urrejtjes të këtij lloji u përdorën edhe kundër mbështetësve të opozitës. Në një rubrikë të publikuar në platformën Frontline.mk¹⁵, kolumnisti dhe shkrimtari Branko Triçkovski nxiti polemika duke përdorur gjuhë nënçmuese për të përshkruar mbështetësit e VMRO-DPMNE-së, partisë kryesore opozitare në Maqedoninë e Veriut. Triçkovski iu referua anëtarëve dhe përkrahësve të tyre me terma fyese si “hajvanë”, “idiotë”, “xhufka” e të tjerë. Është e rëndësishme të theksohet se autori i tekstit ka një histori më të gjatë, deri më tani të pasankionuar, të shprehjes së fyerjeve të ngjashme.

Narrativat në këtë grup lidhen më së shumti nga qasja për të imponuar perceptime negative të grupeve politike kundërshtarë. Ata gjithashtu përpunonin të krijojnë narrativën dominuese për identitetin kolektiv të kombit dhe të përjashtojnë njerëzit me pikëpamje dhe vlera të ndryshme duke i stigmatizuar si “tradhtarë”, “inorantë”, “primitivë” etj. Gjuha e urrejtjes dhe narrativat diskriminuese përdoren për të përhapur stigmatizimin e këtyre individëve ose grupeve si “të dëbuar nga komuniteti i tyre”; Narrativat e analizuar të këtij lloji përdoren për të fituar pushtet politik duke monopolizuar konceptet thelbësore shoqërore, si patriotizmi, besnikëria, ndershmëria, lidhshipi dhe të imponojnë të drejtën për të përcaktuar se cilët janë grupet shoqërore që duhet të udhëheqin kombin dhe cilët duhet të poshtërohen dhe të përjashtohen nga jeta politike dhe publike, apo edhe nga vendi në disa raste.

d) Narrativat kundër pakicave seksuale

Në qershor të vitit 2023 u organizuan ngjarje të ndryshme publike nga organizatat qytetare lokale si pjesë e muajit të krenarisë LGBTQ, duke përfshirë marshin e krenarisë në Shkup¹⁶, disa tribuna, debate publike dhe tubime të tjera. Disa qindra pjesëmarrës u mbledhën në Shkup më 24 qershor për Paradën e Krenarisë.¹⁷

Më 29 qershor para katedrales kryesore ortodokse në Shkup u mbajt protestë nën moton “Duhet t’i mbrojmë fëmijët” kundër projektligjit të raportuar më parë për regjistrim civil dhe projektligjit për barazi gjinore.¹⁸ Tubimi u organizua nga anëtarët e kishës ortodokse maqedonase¹⁹ dhe disa nga mesazhet kryesore nga ky tubim përfshinin deklarata se “nëse miratohen këto ligje e gjithë shoqëria dhe vlerat e saj do të ripërcaktohen negativisht”, dhe “do të hapet kutia e Pandorës nga e cila do të dalin çdo ditë gjini të ndryshme”.²⁰

13. Burimi <https://www.facebook.com/ivor.mickovski/posts/pfbid02uzk5oaavUmXERwdzYJEDzbXdxCr4jctLRr25bBp6Ea4me7o-ARsug7dMxCYos8Pbl>

14. Citim, “Ministrat Shiptari nuk e kritikojnë kryeministrin Dimitar Kovačevski, një mbështetës i zëshëm dhe kampion i nismës për Ballkanin e Hapur”, https://twitter.com/Effo_Antivirus/status/1710137261768015966

15. Burimi <https://racin.mk/kolumni/obedineta-makedonija-od-mevot-na-miczko/>

16. Burimi <https://skopiepride.mk/programa/>

17. Burimi <https://sdk.mk/index.php/makedonija/tretata-parada-na-gordosta-vecherva-vo-skopje/>

18. Projektligjet hynë në komisionet parlamentare në vitin 2022, por u tërhoqën për rishikime të mëtejshme, sipas informacioneve nga Ministria e Punës dhe Politikës Sociale.

19. Kryetari i MPC OA ishte në mesin e folësve duke përfshirë disa përfaqësues të kishës, akademikë dhe figura publike.

20. Burimi <https://www.slobodnaevropa.mk/a/crkvata-protestira-vlasta-veli-samo-se-debatira-shto-e-sporno-vo-zakonite-za-rod-32478030.html>

Protestat dhe ngjarjet që po zhvilloheshin gjatë muajit të krenarisë shkaktuan debate shumë polarizuese dhe manifestime të shpeshta të intolerancës dhe gjuhës së urrejtjes. Midis shumë shembujve, Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi (KSZD) përcaktoi se peshkopi Jakov Stobiski²¹ nga Kisha Ortodokse Maqedonase ka kryer diskriminim në bazë të orientimit seksual dhe identitetit gjinor në informimin publik dhe mediat (“Përmes paraqitjeve të tij publike duke përfshirë një dalje në programin televiziv ‘Detektor’ në televizionin Sitel dhe debatin publik në Strumicë. Jakov Stobiski shprehu mendime, pikëpamje dhe ide që janë poshtëruese, fyese dhe degraduese ndaj personave transgjnorë dhe që nxisin diskriminimin dhe urrejtjen ndaj personave LGBTQ.”²²

Edhe pse ky lloj narrative me urrejtje dhe intolerancë u raportua në një numër relativisht të vogël, 6% e rasteve, siç u përmend më lart, shpesh mund të kombinohen me lloje të tjera dhe të kenë një ndikim indirekt domethënës në shoqëri. Për shembull, narrativat kundër pakicave seksuale shpesh kombinoheshin dhe mbivendosen me narrativa ideologjike kundër vlerave liberale dhe krijuan forma të ndryshme të rrëfimeve mikro dhe makro anti-perëndimore dhe anti-evropiane.

“Tani kush do na mbrojë nga ky rrënim ‘progresiv’ i njerëzimit nga këto vlera të BE-së”²³!?

Përmbajtja dhe mesazhet e urrejtjes kundër pakicave seksuale bazohen në disa narrativa të përhapura, të tilla si “homoseksualizmi është një sëmundje”, “LGBTQ po shkatërron familjen dhe vlerat e saj”, “homoseksualiteti dhe transgjnorizmi po shkatërrojnë zhvillimin natyror të fëmijëve” dhe disa të tjera në një shënim të ngjashëm. Qëllimi kryesor i këtyre narrativave është të izolojë anëtarët e komunitetit LGBTQ dhe të ushtrojë presion mbi ta dhe përkrahësit e tyre, shpesh me motivim ideologjik ose politik në sfond.

3.3. Analiza e sentimentit

Duke marrë parasysh të dhënat nga analiza e sentimentit, d.m.th., niveli i reagimit të vlerësuar afektiv të shkaktuar nga ngjarja, shumica e rasteve janë vlerësuar si Niveli 2 (Veprime negative jo të dhunshme) dhe Niveli 3 (Theksimi i karakterit negativ), të dyja me 35%. Nota mesatare për rastet e regjistruara është 2.64. Gjithashtu, rastet me Nivelin 4 (Demonizues dhe Çnjerëzor) janë regjistruar në 15% të rasteve, ndërsa rastet më të rënda, të vlerësuara me Nivelin 6 (Retorikë që nënkupton vrasjen fjalë për fjalë, vdekjen ose eliminimin e një grupi), ishin të pranishme në 3% të rasteve, dhe asnjë rast që i referohet Nivelit 5 (Retorikë që nënkupton shkaktim të dëmtimit fizik). Rasti më i rëndë, i vlerësuar si Niveli 6, kishte të bënte me përmbajtje urrejtjeje dhe diskriminuese ndaj personit të zhdukur i cili më vonë u gjet i vdekur në dhjetor të vitit 2023. Ky mesazh u publikua në mediat lokale duke përdorur rrjetin social Facebook si burim dhe në prapavijë ka një potencial ndikimi në baza etnike dhe fetare.²⁴

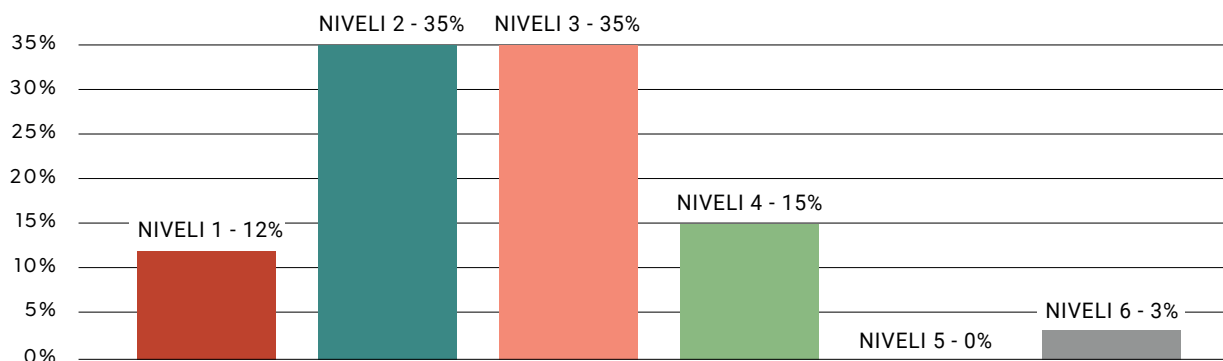
Rastet me llojin e Nivelit 4 në shkallën e analizës së sentimentit, demonizues dhe çnjerëzor, ishin mbi baza gjinore (seksizëm, ngacmim seksual ose mizogjini) me 40%, ndëretnik 20%, personat me aftësi të kufizuara (20%) dhe 20% kundër pakicave seksuale, d.m.th., homofobi.

21 Burimi <https://www.youtube.com/watch?v=ixSz4d3GQOo&t=4s>

22 Burimi <https://www.radiomof.mk/kszd-utvrđi-deka-episkopot-jakov-stobiski-izvrshil-diskriminacija-vrz-osnova-na-seksual-na-orientacija-i-rodov-identitet/>

23. Burimi <https://www.facebook.com/vmrodpmnemavrovorostuse>

24. Burimi <https://is.gd/ulyEok>

Grafiku X: Niveli i sentimentit të shkaktuar nga urrejtja dhe përmbajtja diskriminuese e regjistruar

3.4. Analiza e dukshmërisë

Kanalet e zakonshme për shpërndarjen e përmbajtjeve të regjistruara të urrejtjes ose diskriminuese ishin platformat e mediave sociale, mediat e lajmeve në internet dhe të dhënat nga lexuesit në seksionet e komenteve. Në shumë raste, aktorët që qendrojnë pas këtyre sulmeve janë përdorues të identifikuar të platformave të mediave sociale, por gjithashtu ka pasur raste të përdoruesve anonimë që publikojnë përmbajtje urrejtjeje në internet. Numri i këtyre rasteve rritet gjatë periudhave të ngjarjeve apo tensioneve të rëndësishme socio-politike në vend, si zgjedhje, incidente të mëdha, deklarata nga politikanë apo influencers online, protesta masive dhe ngjarje të tjera të rëndësishme politike. Kryesisht, përmbajtja e urrejtjes dhe diskriminimit u publikua dhe u përhap në internet, kryesisht përmes platformave të mediave sociale, gjithsej 81.2%, më pas faqet e lajmeve, 14.5% dhe 4.3% në televizion. Rrjetet sociale më të zakonshme për rastet e regjistruara në këtë hulumtim ishin Facebook dhe X (ish Twitter), me disa raste të përdorimit edhe të YouTube.

Për Maqedoninë e Veriut dhe audiencën e saj, shtrirja e disa mijëra përdoruesve, pavarësisht nëse është në Facebook, X apo YouTube, konsiderohet përmbajtje shumë e qarkulluar dhe me ndikim, që zakonisht tërheq vëmendjen e mediave të ndryshme online dhe elektronike, të cilët më pas e ripublikojnë ose raportojnë këtë lloj të përmbajtjes. Për shembull, postimi i urrejtjes në baza etnike në X²⁵ nga ish-gazetari dhe influencersi online Milenko Nedelkovski, ka 7.4 mijë shikime, me komente të shumta, pëlqime dhe shpërndarje që rritën përhapjen e mesazhit së bashku me profilet dhe mediat online. Një tjetër mesazh urrejtjeje, gjithashtu në baza ndëretnike, arriti mbi 14,000 shikime në platformën sociale X.²⁶

25. Referenca <https://twitter.com/nedelkovskim/status/1623339449919627265>

26. Referenca https://twitter.com/cherga_omnes/status/1717683024194572470

4. Analiza krahasuese

Shumica e narrativave të urrejtjes të shqyrtuara kanë një strukturë të thjeshtë dhe përfshijnë krijimin e poleve binare (ne-kundër-ata) zakonisht të bazuara në kundërshtime ideologjike, politike, etnike, fetare, racore ose ndonjë tjetër, ku theksohen dallimet ndërmjet grupeve. Të gjitha të kundërtat e konceptuara funksionojnë mbi parimin e të qenurit “Tjetri” (etnia, kombi, raca, feja, grupi ideologjik, orientimi seksual, etj.) të përdorura për të formuar identitetin e grupit nëpërmjet kontrastit negativ me të. Për shembull, narrativa e identifikuar e “tradhtarëve që bashkëpunojnë me Perëndimin” përdoret për të krijuar identitetin grupor të “patriotëve që mbrojnë popullin dhe vendin e tyre”, ose narrativat diskriminuese për “konservatorët primitivë” shfrytëzohen për të përcaktuar identitetin grupor të “liberalëve progresivë” etj. Përplasja me “Tjetrin” e përcaktuar shërben për të forcuar identitetin e grupit dhe besnikërinë ndaj kolektivit.

Këto pole narrative më pas plotësohen me disa variante dhe nën-narrativa të përdorura për të racionalizuar dhe justifikuar dhunën, intolerancën, nënshtrimin ose përjashtimin e grupeve të tjera nga shoqëria. Në manifestimin praktik të narrativave, disa nga teknikat gjuhësore më të zakonshme të përdorura në komunikim përfshijnë: stereotipizimin, stigmatizimin, abuzimin verbal, armiqësinë sinjalizimin, dezinformimin keqdashës, kërcënimet, dehumanizimin, stigmatizimin, sharjet, fyerjet e të tjera. Mesazhet dhe narrativat më të shpeshta nga përmbajtja e regjistruar përfshijnë idetë dhe sulmet nacionaliste, ksenofobinë, diskurset e urrejtjes kundër etnive specifike, racizmin, seksizmin dhe sulmet ndaj anëtarëve të grupeve LGBTQ. Gjithashtu, shumica e rasteve janë regjistruar në baza gjinore, etnike, politike, etnike, racore dhe seksuale.

Narrativat e identifikuar dhe të analizuar përdoren për të krijuar konflikt dhe polarizim në shoqëri dhe përmes tyre tentojnë të mposhtin grupet e tjera (politike, ideologjike, etnike, racore, etj.) në përpjekjet e tyre për të arritur supremaci dhe legjitimitet në mënyrën se si formohen konceptet thelbësore shoqërore si patriotizmi, besnikëria, epërsia morale, legjitimiteti politik, kush janë rojtarët e traditës etj.

Gjithashtu, një nga aspektet kyçe të narrativave të urrejtjes është përcaktimi se kush është kërcënim i armiku i vërtetë i grupit në fjalë (kombi, grupi etnik, grupi racor, komuniteti fetar, etj.). Krijimi i armiqve është një hap kyç për formimin e një identiteti, mobilizimin e individëve për veprimet e tyre dhe qëllimin e të gjitha aktiviteteve dhe justifikimin e përdorimit të dhunës verbale dhe fizike në përgjigje të frikës dhe kërcënimit të prezantuar.

5. Veprimet parandaluese dhe ex-post për të luftuar narrativat e urrejtjes dhe dizinformimit në vend

Hulumtimet dhe analizat e fundit konfirmojnë se ballafaqimi me gjuhën e urrejtjes është një proces kompleks që kërkon punë të koordinuar në nivele të shumta institucionale dhe qytetare, si dhe përfshirje aktive të shumë palëve. Lidhja e palëve të ndryshme të interesit për të parandaluar gjuhën e urrejtjes është e një rëndësie të madhe sepse demonstroi kohezion social që synon të parandalojë këtë fenomen negativ dhe duhet të ketë një efekt demotivues në grupet që përdorin gjuhën e urrejtjes dhe narrativat e urrejtjes për të fituar ndikim politik ose ekonomik dhe për të mobilizuar qytetarët përmes urrejtjes dhe intolerancës. Për më tepër, lidhja sociale ndërmjet faktorëve dhe palëve të interesuara në lidhje me gjuhën e urrejtjes dhe intolerancën jep udhëzime dhe motivim për ushtrimin e presionit legjitim ndaj aktorëve shoqërorë të cilët janë të ngarkuar me parandalimin dhe sanksionimin e gjuhës së urrejtjes dhe mosinjorimin e problemeve në këtë fushë. Përmirësimi i instrumenteve ligjore në luftën kundër gjuhës së urrejtjes është një proces shumë i rëndësishëm në trajtimin sistematik të këtij problemi dhe ai duhet të jetë vazhdimisht i hapur për përmirësim. Megjithatë, zbatimi i suksesshëm i zgjidhjeve ligjore sistematike janë të lidhura ngushtë me aktivitetet dhe suksesin e punës së subjekteve kyçe. Bashkëpunimi i tyre lehtëson shumë zbatimin e suksesshëm të ligjeve dhe rrit efikasitetin në përballjen me këtë fenomen.

Si shembull i lidhjes së suksesshme të palëve kryesore të interesit, mund të përmendim “Rrjetin për Edukimin Mediatik”²⁷, i iniciuar nga rregullatori kryesor i medias në Maqedoninë e Veriut²⁸, në të cilin janë anëtare disa organizata, si Instituti Maqedonas për Media, Këshilli i Etikës së Medias në Maqedoni, Forumi Arsimor Rinor dhe të tjerë. Në aktivitetet e projektit të këtij Rrjeti, në fokus janë edukimi mediatik dhe gjuha e urrejtjes.

Duke pasur parasysh vazhdimësinë e vazhdueshme të abuzimit të gjuhës së urrejtjes për qëllime politike në Maqedoninë e Veriut, është e këshillueshme që të rritet përfshirja aktive e partive politike dhe organizatave rinore për të adresuar dhe parandaluar më mirë këto çështje. Me përfshirjen dhe angazhimin e tyre, do të ishte më e lehtë të ushtrohej presion publik në rastet e konfirmuara ku gjuha e urrejtjes përdoret për qëllime politike. Disa nga zgjidhjet e mundshme mund të inkorporohen më konkretisht në Kodin ekzistues për Zgjedhje të Drejta, ose në formën e deklaratave detyruese nga partitë politike. Bashkëpunimi me organizatat rinore të partive politike dhe programet dhe trajnimet tjera arsimore mund të kenë ndikim pozitiv në përmirësimin e situatës.

Udhëzimet dhe rekomandimet e propozuara më parë janë vetëm disa nga gama e gjerë e mundësive që mund të hapë lidhja sociale dhe përfshirja e një numri të madh aktorësh aktivë. Kompleksiteti i disa problemeve sociale, siç është gjuha e urrejtjes, kërkon jo vetëm një ndërgjegjësim të vazhdueshëm në shoqëri për atë problem, por edhe ndërgjegjësimin për përgjegjësinë, veçanërisht të subjekteve dhe institucioneve të caktuara. Ata duhet jo vetëm të mbështesin zyrtarisht aktivitetet kundër gjuhës së urrejtjes, por edhe të marrin pjesë aktive në aktivitetet në këtë fushë dhe të kontribuojnë në luftën e suksesshme kundër gjuhës së urrejtjes dhe intolerancës.

political parties, providers of the telecommunication services and education sector.

Their cooperation would greatly facilitate successful implementation of laws and regulations, and would significantly increase the efficiency of dealing with hate and discriminatory cases.

27. Burimi <https://mediumskapismenost.mk/clen-na-mrezata/>

28. <https://avmu.mk/en/home-en/>

6. Përfundimet

Analiza e gjuhës së urrejtjes në Maqedoninë e Veriut konfirmon natyrën e saj të ndërlikuar, aspekte të ndryshme të abuzimit politik të dallimeve sociale dhe përdorimet e dëmshme të platformave digjitale dhe kanaleve të ndryshme mediatike në një shoqëri të cilës i mungon edukimi i mjaftueshëm mediatik dhe rezistenca ndaj dezinformimit dhe fushatave të urrejtjes. Trajtimi i kësaj çështjeje kërkon një qasje gjithëpërfshirëse dhe bashkëpunuese që përfshin shumë institucione dhe sektorë, duke përfshirë edhe shoqërinë civile si aktorë kryesorë. Kjo qasje duhet të fokusohet në identifikimin, sanksionimin dhe shtypjen e gjuhës së urrejtjes për të parandaluar shfaqjen dhe përhapjen e të ashtuquajturës kulturë e urrejtjes dhe përdorimit të gjerë të narrativave diskriminuese për të fituar legjitimitetin politik.

Modeli dominues është përdorimi i mediave dhe rrjeteve sociale si instrumente për konfrontim politik dhe ideologjik duke luhatur jo vetëm tolerancën dhe kohezionin social, por edhe institucionet dhe shoqërinë në tërësi. Në një kontekst më të gjerë shoqëror, media shpesh neglizhon interesin publik, duke u rreshtuar me grupe të veçanta interesi për të fituar pushtet dhe ndikim në shoqëri, kurse gazetarët janë të dekurajuar nga rezistenca ndaj këtyre tendencave dominuese. Gjuha e urrejtjes dhe intoleranca dalin si mjete të rëndësishme për mobilizimin socio-politik dhe formimin e identiteteve grupore. Krahas gjuhës së urrejtjes, diskriminimi dhe thirrjet për dhunë shpesh ndërthuren, duke paraqitur një kërcënim të drejtpërdrejtë për ata që janë në shënjestër nga këto përmbajtje mediatike.

Mosndëshkimi i vazhdueshëm i këtyre shkeljeve çon në përsëritjen, përhapjen e gjerë dhe shfrytëzimin e tyre si një “metodë e normalizuar” në betejat politike kundër individëve dhe grupeve me pikëpamje, besime dhe opinione të ndryshme. Zbatimi i joefikas i ligjit dhe shkeljet profesionale nga gazetarët kontribuojnë në përhapjen e një kulture të intolerancës, polarizimit dhe konfliktit, duke rrezikuar stabilitetin social. Narrativat e urrejtjes, në një farë mase, normalizohen ose konvencionalizohen si një “mjet legjitim” në rivalitetet politike.

Trajtimi efektiv i çështjeve komplekse sociale si gjuha e urrejtjes kërkon përpjekje të vazhdueshme për të rritur ndërgjegjësimin brenda shoqërisë. Adresimi i gjuhës së urrejtjes kërkon një qasje të shumëanshme që përfshin masa ligjore, edukim, përgjegjësi për median dhe vullnetin politik të aktorëve kryesorë. Aktorët kryesorë jo vetëm që duhet të mbështesin zyrtarisht iniciativat kundër gjuhës së urrejtjes, por duhet të marrin pjesë edhe në aktivitete që synojnë frenimin e krijimit dhe përhapjes së diskurseve të urrejtjes. Sektori i arsimit, sigurisht, ka një rol vendimtar në ndryshimin e trendit të tolerancës ndaj gjuhës së urrejtjes në komunikimin publik në Maqedoninë e Veriut. Përmirësimi i instrumenteve ligjore për të luftuar gjuhën e urrejtjes është një proces jetik dhe i vazhdueshëm. Zbatimi i suksesshëm i masave ligjore kundër gjuhës së urrejtjes dhe intolerancës varet nga bashkëpunimi i institucioneve kryesore dhe palëve të interesuara, duke përfshirë organet gjyqësore, komunitetin e medias, organizatat qytetare, partitë politike, ofruesit e shërbimeve të telekomunikacionit dhe sektorin e arsimit. Bashkëpunimi i tyre do të lehtësonte shumë zbatimin e ligjeve dhe rregulloreve, duke përmirësuar ndjeshëm efektivitetin në trajtimin e rasteve të urrejtjes dhe diskriminimit.

**GJUHA E URREJTJES NË BALLKANIN PERËNDIMOR
MAQEDONIA E VERIUT**

Funded by
the European Union

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Norway